

Vurdering av Personopplysningsloven derunder Personvernforordningen i musealt samlingsarbeid

Versjon 3. Utarbeidet av Sander Solnes med hjelp av jurist.

Her belyses de juridiske forhold ved mottak, lagring, tilgjengeliggjøring og rettigheter knyttet til personopplysninger i musealt fagarbeid relatert til Personopplysningsloven.

EU innførte i 2018 en regulering i EU lovverket for å ivareta individenes private opplysninger. Den ble i EU kalt: General Data Protection Regulation, GDPR. I Norge ble denne reguleringen innført senere i 2018 som en forordning under Personvernloven. I Norge heter den Personvernforordningen og ikke GDPR.

I denne sammenheng vurderes ivaretagelsen av personvernet i forbindelse med musealt fagarbeid, derunder gjenstandssamling, fotosamling, historisk arkiv og korrespondanse og drifts arkiv. Dette inkluderer også materiale i forbindelse med forskning og utviklingsarbeid.

Ivaretagelsen av personopplysninger i forbindelse med museets administrasjon og drift derunder personal- og driftsarkiv omfattes ikke av denne vurdering.

Forklaringer:

Lov om behandling av personopplysninger (kortnavn: personopplysningsloven) er en norsk lov som om beskyttelse av personvern. Loven gir generelle bestemmelser om behandling av personopplysninger, dvs. opplysninger som direkte eller indirekte kan knyttes til en fysisk person.

Personvernforordningen: En del av personopplysningsloven.

GDPR: General Data Protection Regulation er EUs regulering av personvernet. Finnes ikke i Norge, men personvernforordningen er den Norske versjonen.

Personopplysning: er en opplysning eller vurdering som kan knyttes til en enkeltperson. Eksempler på personopplysninger er navn, adresse, telefonnummer, e-postadresse, IP-adresse, bilnummer, bilder, fingeravtrykk, irismønster, hodeform (for ansiktsgjenkjenning) og fødselsnummer (både fødselsdato og personnummer). Ifølge Datatilsynet er dessuten opplysninger om adferdsmønstre å regne som personopplysninger, f eks hva du handler, hvilke butikker du går i, hvilke tv-serier du ser på, hvordan du beveger deg i løpet av en dag og hva du søker etter på nettet.

Sensitive personopplysninger: rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning, at en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling, helseforhold, seksuelle forhold, medlemskap i fagforeninger og genetiske og biometriske opplysninger.

Den/de registrerte: Enkeltperson som det behandles personopplysninger om. Den/de som en organisasjon har personopplysninger om.

Behandling: Enhver prosessering av personopplysninger (innsamling, lagring, utlevering, deling publisering, setting mm).

Behandlingsansvarlig: Virksomhet som bestemmer formålet med behandling av personopplysninger.

Databehandler: Virksomhet som behandler personopplysninger på vegne av andre (behandlingsansvarlige). For eksempel KulturIT.

Behandlingsprotokoll: En oversikt over hvilke personopplysninger en organisasjon har, hvordan de lagres og behandles og med hvilket lovgrunnlag, hvordan de sikres mm.

Personvernombud: Er en ordning fastsatt i personvernforordningen som innebærer at virksomheter oppnevner et ombud som har et særlig ansvar for de problemstillingene i bedriften som gjelder personopplysninger. Oppgavene vil typisk være å påse at virksomheten etterlever personvernreglene.

Personvernkonsekvenser: Hva kan hende om personlige opplysninger kommer på avveie eller forsvinner? For eksempel om en persons politiske ståsted eller legning blir spredt og gjort kjent. Eller om navnet på giver eller bruker av en innlevert gjenstand blir borte.

Databehandleravtale: Avtale mellom organisasjon som har personopplysninger og for eksempel leverandør som får tilgang.

Personvernerklæring: En informasjon til offentligheten om hvordan personvern ivaretas i organisasjonen. For eksempel lagt ut på nett.

Prinsipper for behandling av personopplysninger:

lovlig rettferdig og gjennomsiktig

formålsbegrensning

dataminimering

riktighet

lagringsbegrensning

integritet, konfidensialitet og tilgjengelighet

ansvarlighet

Behandling av personopplysninger er lovlig når det foreligger riktig grunnlag:

myndighetsutøvelse i land bruker er i

oppfyllelse av avtale der bruker er part

rettslig forpliktelse

berettiget interesse når brukers interesser ikke veier tyngre

samtykke fra bruker

når liv er i fare

Den registrerte har visse rettigheter:

informasjon (om at behandling av ens egne info foregår)

innsyn (få kopi)

retting når det er beviselig feil, og riktig versjon er kjent

sletting når grunnlaget er borte (unntatt i historikk)

begrensning når bruk er mer omfattende enn nødvendig

protest når det ikke burde ha vært behandlet

nekt av automatisert behandling

Aktivitet	Vurderinger	Tiltak og ansvar
<p>Dokumentasjon Av personvernarbeidet</p>	<p>Behandlingsprotokoll (Personvernforordning Artikkel 30)</p> <p>Institusjonen skal føre protokoll om det er</p> <ul style="list-style-type: none"> - mer enn 250 ansatte - behandling medfører risiko - behandlingen omfatter særlige kategorier nevnt i artikkel 9 <p>Samtidig er det viktig å merke seg at behandlingsprotokollen ikke tar for seg alt juridisk for det museale arbeidet.</p>	<p>Tiltak: Etablere og oppdatere behandlingsprotokoll.</p> <p>Ansvar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leder for samlingsarbeidet har ansvar for å holde behandlingsprotokoll for samlingen oppdatert. - Museets ledelse har ansvar for museets andre behandlingsprotokoller samt arkivering av disse.
<p>Informasjon til de registrerte</p>	<p>Det er krav til informasjon til de registrerte. Den registrerte skal informeres om behandling av personopplysninger.</p> <p>Personvernforordning Artikkel 13 Informasjon skal gis når den samles inn fra den registrerte.</p> <p>Personvernforordning Artikkel 14, 5. Nr. 1-4 Her samles inn personopplysninger fra andre enn den registrerte og derfor kan Informasjonen gis innen rimelig frist.</p> <p>Det kan gis unntak ved umulig eller uforholdsmessig stor innsats, særlig i forbindelse med behandling for arkivformål i allmenhetens interesse.</p> <p>Det er krav til informasjon til de registrerte om at de er registrert, hvilket behandlingsgrunnlag museet har, hva museet skal bruke opplysningene til, hvilke rettigheter den registrerte har. Museet bør informere registrerte direkte, men om det ikke er gjennomførbart, er man antakeligvis omfattet av unntakene, men museet bør ha en offentlig personvernerklæring på nett.</p>	<p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etablere en personvernerklæring for samlingsarbeidet. Denne personvernerklæring må inngå i museets felles personvernerklæring og den må gjøres tilgjengelig, helst på nettsiden. - I avtale om mottak av materiale må det: <ul style="list-style-type: none"> • Informeres om behandling av personopplysninger. • Innhentes samtykke til nettpublisering. - Etablere et system for å svare på henvendelser om hva institusjonen har lagret om enkeltindivider.

	<p>For det tidligere innsamlede materialet er det en uforholdsmessig stor innsats å informere alle registrerte og vi anser at museet har unntak.</p> <p>Ved mottak av materiale i fremtiden er det i stor grad mulig å legge til rette for informasjon til registrerte. I disse tilfeller kan museet ikke påberope oss rett til unntak. Her vil det likevel være tilfeller hvor det er uforholdsmessig innsats å informere den/de registrerte. Det kan for eksempel være ved mottak av materiale gjennom flere ledd, fra venner av arvinger, fra utlandet mm.</p> <p>Vi er forpliktet til å informere om at personopplysningene kan bli publisert til formidlingsformål. Museet er ikke forpliktet til å få samtykke til tradisjonell museumsformidling, men nettpublisering er i en gråsoner. Museet bør i fremtiden informere konkret om nettpublisering og be om samtykke ved nettpublisering. Ved mottak i framtiden må museet gjøre et forsøk på å informere alle registrerte ved mottak av materiale.</p>	<p>Ansvar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leder for samlingsarbeidet har ansvar for å holde personvernerklæringen for samlingsarbeidet oppdatert. - Museets ledelse har ansvar for felles personvernerklæring samt å gjøre den tilgjengelig. - Leder for samlingsarbeidet har ansvar for å holde avtale om mottak oppdatert.
<p>Ivareta innsamlede persondata som museet gir andre tilgang til</p>	<p>Ifølge Personvernforordning Artikkel 28 og 29 skal museet ivareta persondata når museet gir andre tilgang til disse. Det kan være våre underleverandører til digitale kataloger eller leverandører av datasupport.</p>	<p>Tiltak:</p> <p>Det skal til enhver tid være oppdaterte databehandleravtaler.</p> <p>Ansvar:</p> <p>Samlingsleder skal sørge for å følge opp de databehandleravtaler som omhandler samlingsarbeidet. Ledelsen signerer avtalene.</p>
<p>Internkontroll av personvernet</p>	<p>Oppfølging av personvernet i organisasjonen bør følges opp av en person som er satt inn i loven. Dette kan gjøres med et personvernombud i henhold til Personvernforordning Artikkel 37.</p> <p>Det er ikke krav om personvernombud, men det bør informeres i behandlingsprotokollen.</p>	<p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informasjon om personvernombud eller hvorfor det er valgt å ikke ha personvernombud legges inn i behandlingsprotokoll. - Leder for samlingsarbeidet bør være godt satt inn i lovverket.

		<p>Ansvar: Museets ledelse skal vurdere opp mot forskriften om personvernombud er nødvendig og dokumentere dette i behandlingsprotokollen.</p>
<p>Risikovurdering</p>	<p>Risikoen for personvernkonsekvenser skal vurderes i henhold til Personvernforordning Artikkel 35. En vurdering av personvernkonsekvenser (Data Protection Impact Assessment - DPIA) skal sikre at personvernet til de som er registrert i løsningen ivaretas. Dette er en plikt etter personvernregelverket. Artikkel 35 definerer når det er påkrevd å gjøre en DPIA, hva den skal inneholde og hvem som skal gjennomføre den. Etter Haavinds oppfatning er det ikke krav om DIPA for museer, men det bør informeres i behandlingsprotokollen. Museet bør gjøre en enkel vurdering av de ulike risiki og informere om dette i behandlingsprotokollen.</p>	<p>Tiltak: - Informasjon om vurdering av personvernkonsekvenser legges inn i behandlingsprotokoll. Om museet velger å ikke gjøre en vurdering av personvernkonsekvenser må dette dokumenteres.</p> <p>Ansvar: Leder for samlingsarbeidet er ansvarlig for risikovurdering og at konsekvenser beskrives i behandlingsprotokollen.</p>

<p>Innsamling og oppbevaring av alminnelige personopplysninger</p>	<p>Innsamling og oppbevaring av alminnelige personopplysninger om levende personer eller døde der informasjon om dem sier noe om levende personer, krever behandlingsgrunnlag.</p> <p>Det er behandlingsgrunnlag for alminnelige personopplysninger i Personvernforordningen.</p> <p>Det er 3 muligheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) Samtykke (2) Allmenhetens interesse, arkiv og/ eller forskning Personvernforordning Artikkel 6. nr. 1 e og personopplysningsloven § 8 (3) Berettiget interesse <i>(det er museet som virksomhet, det er virksomhetens formål og jobb, interesse som museet forfølger: lagre, forske på og publisere kulturhistorisk informasjon for å ta vare på denne og gjøre den tilgjengelig for nyere generasjoner)</i> Personvernforordning Artikkel 6. nr. 1 bokstav f <p>Museer bør først og fremst legge til grunn allmenhetens interesse, altså punkt 2. Dette er i stor grad basert på museets oppgaver som også ofte er stadfestet i museets tildelingsbrev. Jurist redegjør også at «arkivering» omfatter også oppbevaring av gjenstander og bilder og ikke kun dokumenter ref. Den Europeiske Arkivgruppen (EAG), arkivlova.</p> <p>Museet bør likevel prøve å innhente samtykke, men samtykke byr på praktiske utfordringer for allerede innsamlet materiale og samtykke kan trekkes tilbake. Berettiget interesse kan gi grunnlag, men gjelder kun alminnelige og ikke særlig kategorier personopplysninger!</p>	<p>Tiltak: Behandlingsgrunnlaget basert på: Allmenhetens interesse, arkiv og/ eller forskning. Personvernforordning Artikkel 6. nr. 1 e, må defineres og være med i følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Behandlingsprotokoll. 2. Avtale ved mottak av materiale 3. Personvernerklæring <p>Ansvar: Leder for samlingsarbeidet.</p>
---	---	--

<p>Publisering og tilgjengeliggjøring av alminnelige personopplysninger</p>	<p>Publisering av alminnelige personopplysninger om levende personer eller døde der informasjon om dem sier noe om levende personer, krever behandlingsgrunnlag.</p> <p>Med publisering og tilgjengeliggjøring menes i denne sammenheng tilgjengeliggjøring i fysisk utstilling, formidling på nett, publisering i bøker og tidsskrifter og tilgang for forskere. Det må presiseres at det i denne sammenheng er hva museet gjør tilgjengelig.</p> <p>Det er behandlingsgrunnlag for at museer kan publisere av alminnelige personopplysninger i Personvernforordningen.</p> <p>Det er 3 muligheter:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Samtykke (2) Allmenhetens interesse, arkiv og/ eller forskning Personvernforordning Artikkel 6. nr. 1 e og Personopplysningsloven § 8 (3) Berettiget interesse (det er museet som virksomhet, det er virksomhetens formål og jobb, interesse som museet forfølger: lagre, forske på og publisere kulturhistorisk informasjon for å ta vare på denne og gjøre den tilgjengelig for nyere generasjoner) Personvernforordning Artikkel 6. nr. 1 bokstav f <p>Museet bør først og fremst legge til grunn allmennhetens interesse, altså punkt 2.</p> <p>Etter jurists oppfatning omfatter museets oppgaver også tilgjengeliggjøring både i museet og på nett. Se Kulturrådets statistikk for museer som etterspør hvor mye som er tilgjengeliggjort på nett. Se også museets tildelingsbrev som vektlegger tilgjengeliggjøring på nett. Det taler for at museets publisering er en oppgave i allmennhetens interesse.</p> <p>Nett publisering kan strekke ordlyden i «arkivering» (tilgjengeliggjøring) litt langt. Jurist oppfatter likevel at rettskilder taler for publisering på nett.</p>	<p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behandlingsgrunnlaget basert på: Allmenhetens interesse, arkiv og/ eller forskning. Personvernforordning Artikkel 6. nr. 1 e, må defineres og være med i følgende: <ol style="list-style-type: none"> 1. Behandlingsprotokoll. 2. Avtale ved mottak av materiale 3. Personvernerklæring - Forsøke å innhente samtykke der det er mulig. Fortrinnsvis i mottaksavtale. <p>Ansvar: Leder for samlingsarbeidet.</p>
--	---	--

	<p>Anbefaling er at det kan forsvares å bruke arkivbestemmelsene i Personvernforordning Artikkel 6. nr. 1 ei som behandlingsgrunnlag for publisering. Samtidig som museet vil prøve å innhente samtykke til at personopplysningene publiseres der det er mulig ved nye mottak.</p> <p>Anbefalingen er å utvise forsiktighet med publisering av personer som er i live og innhente samtykke ved bildesamlinger av nyere dato og lett identifiserbare personer.</p> <p>Museet bør prøve å innhente samtykke, men samtykke byr på praktiske utfordringer for allerede innsamlet materiale og samtykke kan trekkes tilbake.</p> <p>Ifølge jurist så er det også behandlingsgrunnlag etter berettiget interesse så lenge det er i tråd med regelverket om retten til eget bilde og andre etiske føringer. Museer bør velge allmennhetens interesse fremfor dette grunnlaget. Å bruke berettiget interesse kan bli komplisert med retten til eget bilde og etiske føringer.</p>	
--	---	--

<p>Innsamling og oppbevaring av personopplysninger av <u>særlige kategorier</u></p>	<p>Innsamling og oppbevaring av særlige kategorier av personopplysninger om levende personer eller døde der informasjon om dem sier noe om levende personer, krever behandlingsgrunnlag.</p> <p>Det er 2 muligheter:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Samtykke (2) Det er behandlingsgrunnlag for særlige kategorier av personopplysninger i Personvernforordning Artikkel 9 Nr. 2 j og personopplysningsloven § 9. Her er det gitt to tilleggskrav som må oppfylles: <ol style="list-style-type: none"> a. Samfunnets interesse må klart overstige ulempene for den enkelte. <i>Museet mener å oppfylle dette kravet da behandlingen er nødvendig for arkivformål i allmennhetens interesse.</i> b. Den behandlingsansvarlige må rådføre seg med personvernombudet eller en annen som oppfyller vilkårene. <p>Museet bør først og fremst legge til grunn Personvernforordning Artikkel 9 Nr. 2 j og personopplysningsloven § 9, altså punkt 2.</p> <p>Museet bør likevel prøve å innhente samtykke, men samtykke byr på praktiske utfordringer for allerede innsamlet materiale og samtykke kan trekkes tilbake.</p> <p>Bestemmelsen om berettiget interesse kan <u>ikke</u> brukes for særlige kategorier av personopplysninger!</p>	<p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behandlingsgrunnlaget basert på: Særlige kategorier av personopplysninger i Personvernforordning Artikkel 9 Nr. 2 j og personopplysningsloven § 9., må defineres og være med i følgende: <ol style="list-style-type: none"> 1. Behandlingsprotokoll. 2. Avtale ved mottak av materiale 3. Personvernerklæring - Lage en rutine angående særlige kategorier i forbindelse med samlingsarbeidet! - Forsøke å innhente samtykke der det er mulig. Fortrinnsvis i mottaksavtale. - Den behandlingsansvarlige må rådføre seg med personvernombudet eller en annen som oppfyller vilkårene. <p>Ansvar: Leder for samlingsarbeidet.</p>
--	---	--

<p>Tilgjengeliggjøring av personopplysninger av særlige kategorier</p> <p>Tilgjengeliggjøring i snever forstand, for eksempel til forskere</p>	<p>Tilgjengeliggjøring av særlige kategorier av personopplysninger om levende personer eller døde der informasjon om dem sier noe om levende personer, krever behandlingsgrunnlag.</p> <p>Med tilgjengeliggjøring eller publisering i snever forstand mener museet å gi tilgang til personopplysninger av særlige kategorier til personer utenfor museet. Museet mener da at spesifikke personer får tilgang til opplysningene uten at de har mulighet til å dele opplysningene videre. For eksempel forskere som kan bruke materialet og eventuelt anonymisere personopplysningene ved publisering av forskningsresultatene.</p> <p>Det er 2 muligheter:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Samtykke (2) Det er behandlingsgrunnlag for særlige kategorier av personopplysninger i Personvernforordning Artikkel 9 Nr. 2 j og personopplysningsloven § 9. Her er det gitt to tilleggskrav som må oppfylles: <ol style="list-style-type: none"> a. Samfunnets interesse må klart overstige ulempene for den enkelte. <i>Museet mener å oppfylle dette kravet da behandlingen er nødvendig for arkivformål i allmennhetens interesse.</i> b. Den behandlingsansvarlige må rådføre seg med personvernombudet eller en annen som oppfyller vilkårene. <p>Museet bør først og fremst legge til grunn Personvernforordning Artikkel 9 Nr. 2 j og personopplysningsloven § 9, altså punkt 2.</p> <p>Museet bør likevel prøve å innhente samtykke, men samtykke byr på praktiske utfordringer for allerede innsamlet materiale og samtykke kan trekkes tilbake.</p> <p>Bestemmelsen om berettiget interesse kan <u>ikke</u> brukes for særlige kategorier av personopplysninger!</p>	<p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behandlingsgrunnlaget basert på: Særlige kategorier av personopplysninger i Personvernforordning Artikkel 9 Nr. 2 j og personopplysningsloven § 9., må defineres og være med i følgende: <ol style="list-style-type: none"> 1. Behandlingsprotokoll. 2. Avtale ved mottak av materiale 3. Personvernerklæring - Forsøke å innhente samtykke der det er mulig. Fortrinnsvis i mottaksavtale. - Museet må lage rutine for tilgang til materiale av særlige kategorier. Slike rutiner skal brukes for eksempel når forskere skal ha tilgang til materiale av særlige kategorier. - Den behandlingsansvarlige må rådføre seg med personvernombudet eller en annen som oppfyller vilkårene. <p>Ansvar: Leder for samlingsarbeidet.</p>
<p>Publisering av personopplysninger av særlige kategorier</p>	<p>Publisering av særlige kategorier av personopplysninger om levende personer eller døde der informasjon om dem sier noe om levende personer, krever behandlingsgrunnlag.</p>	<p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behandlingsgrunnlaget basert på: Særlige kategorier av personopplysninger i Personvernforordning Artikkel 9 Nr. 2 j

<p>For eksempel i fysisk utstilling eller på nett</p>	<p>Publisering av særlige kategorier av personopplysninger kan kun gjøres med samtykke. Behandlingsgrunnlaget her er da samtykke.</p> <p>Vurderingen er at museer ikke har hjemmel i forskriften til å publisere særlige kategorier med personopplysninger i en fysisk utstilling uten samtykke.</p> <p>Publisering av særlige kategorier av personopplysninger uten samtykke krever at samfunnets interesse klart må overstige ulempene for den enkelte!</p> <p>Det er tvilsomt om allmennhetens/samfunnets interesse er sterk nok til å overstige ulempene for den enkelte i forbindelse med museers publisering i snever forstand, for eksempel fysisk utstilling.</p>	<p>og personopplysningsloven § 9., må defineres og være med i følgende:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Behandlingsprotokoll.2. Avtale ved mottak av materiale3. Personvernerklæring <p>- Museet må lage en rutine angående publisering særlige kategorier i forbindelse med samlingsarbeidet.</p> <p>- Museet må lage en rutine for å unngå publisering av særlige kategorier uten samtykke!</p> <p>- Forsøke å innhente samtykke der det er mulig. Fortrinnsvis i mottaksavtale.</p> <p>Ansvar: Museets ledelse og leder for samlingsarbeidet.</p>
--	---	--